

čení zničí, aneb jimiž úřední závěra se poruší, dlužno ihned nejbližšímu úřadu celnímu nebo nejbližší politické vrchnosti (pokud tato je blíže) oznámiti. Tato vrchnost vyšetří pravost tvrzené náhody, resp. ji průvodčímu zboží potvrdí, by se tento u nejbližšího úřadu celního o tom vykázáti mohl. Při ztrátě průvodního listu neb ohlášky zboží, nebo změně určení zboží budiž toto nejbližšímu úřadu celnímu předloženo. Dojitím zboží k úřadu konečnému jest řízení průvodní skončeno. Jednání proti předpisům o dopravě zboží poukázaného, cizozemského a nevycleného, tresce trestní zák. důchodkový (§§ 350—352, 354—357, 359, 360 a 372) a sice nehledě ku případům, kde se se zbožím poukázaným provozuje podloudnictví, při nepatrných přestupcích trestem od 2 do 50 zl., ve dvou případech však jako podloudnictví a sice:

1. Jestliže poukázané, cizozemské, nevyclené zboží k úřadu, kam bylo poukázáno, nedojde, aniž by možno bylo, příčinu toho vysvětliti (§ 354 tr. z. důch.).

2. Shledá-li se, že druh, způsob, množství zboží se zbožím v listinách průvodních udaným nesouhlasí a když difference ta vysvětlena býti nemůže (§ 359 tr. z. důch.). V obou případech vysloví se trest proti vydateli ohlášky, jenž v těchto případech i poplatek celní (§§ 128 a 71 cel. a mon. ř.) zaplatiti musí, aniž by namítati mohl provinění průvodčího zboží.

II. Poukazování cizozemského vycleného neb tuzemského zboží děje se buď za účelem vývozu nebo za tím účelem, aby jeho opětný přívoz byl umožněn.

Poukazování cizozemského vycleného nebo tuzemského zboží za účelem vývozu děje se, nehledě k vývozu onoho zboží, jehož vývoz dlužno prokázati a pro něž řízení v odst. I. vylíčené platí, dle ustanovení §§ 181 a 185 cel. a st. mon. ř. Zboží vývozní může u úřadu uvnitř celního obvodu zřízeného k vývozu ohlášeno býti. Pojištění se nežadá. Poukázané zboží může, pokud nebylo pod závěrou, bez dalších formálností v obvodu celním ponecháno býti.

Listy skladní.

I. Pojem, forma a obsah.

Listy skladní (varanty) jsou listiny, kterými vydatel jich stvrzuje příjem jistého u něho uloženého zboží a zároveň zavazuje se vydati zboží toto osobě k tomu oprávněné. Zařízení skladních listů nalézáme nejprve u Holanďanů pode jménem *Ontvang ceduller*; velkého rozšíření došlo v Anglii, Francii, Belgii, Itálii a Sev. Americe. Skladní listy napomáhají výměně zboží, aniž by věřitelé ve svých nárocích byli ohroženi. Instituce skladních listů byla v Rakousku upravena zákonem ze dne 28. dubna 1889 č. 64 ř. z. vydaným o veřejných skladištích a listinách jimi vydávaných. § 17 tohoto zák. stanoví, že podnik veřejného skladiště jest povinen ukladateli zboží ku jeho žádosti vydati zvláštní skladní list o zboží ve veřejném skladišti složeném. Tento skladní list tvoří výstřižek juxtové knihy podnikem veřejného skladiště vedené a sestává ze dvou souvisících, avšak snadno oddělitelných dílů a sice z listu držebního [*Lager-Besitzscheine*, *Recepisse*, *weight-note* (angl.), *récépisse* (fr.), *cedule* (belg.)] a z listu zástavního nebo-li varantu (*Lager-Pfandschein*). Oba tyto listy musí zníti na řád (čl. 302 obch. z.) a obsahují následující data:

1. jméno veřejného skladiště, datum vydání a podpis úředníka podnikem k tomu zmocněného;

2. běžné číslo knihy skladní;
3. jméno a bydliště ukladatelovo;
4. přesné udání druhu a množství uloženého zboží, jakož i zvláštní známky jeho;
5. udání, u koho a v jaké ceně bylo zboží pojištěno;
6. lhůtu skladní, předem stanovenou;
7. udání, vázne-li na zboží clo, daně nebo jiná veřejná dávka, po případě poplatky a výlohy podniku veřejného skladiště (§ 18 cit. z.).

II. Indosace (převod) skladního listu.

Oba díly skladního listu mohou býti buď pohromadě nebo každý zvlášť indosovány (rubopisem převedeny). Oddělený převod varantu jest jen tehdy nepřipustný, je-li na listu držebním poznamenáno takové soudní nařízení, které má za následek převod neb obmezení práv vlastníka listu držebního (§ 38. cit. z.). Převod děje se pouze indosací (rubopisem). Převádějí-li se oba díly listu najednou, platí indosace držebního listu pro oba díly (§ 19 cit. z.) Převádí-li se varant zvlášť, musí indosament mající za účel pouze převod varantu obsahovati jméno a bydliště indosatářovo, peněžní obnos s úroky, pro který se zřizuje zástavní právo ku věci uložené a konečně lhůtu, kdy obnos zapůjčený jest splatným. Vše to vyznačí se též na listu držebním. Mimo to zaneše se indosament celým svým obsahem a s udáním data do skladní knihy podniku a záznam tento ve knize poznamená se na obou dílech listu skladního. Nedbání těchto náležitostí má za následek neplatnost prvního indosamentu. První indosament varantu může obsahovati udání domiciliátovo, a sice může býti domiciliátem též osoba v témže místě bydlící. Domiciliát poznamená se též na listě držebním a ve knize. Nebylo-li jméno domiciliátovo uvedeno, platí podnik veřejného skladiště sám za domiciliáta (§ 20 a 21 cit. zák.).

Ostatní indosamenty jednoho neb obou dílů skladního listu nejsou podmíněny formálnostmi prvního indosamentu; ku přání majitele zaneše se též pouze do knihy skladní (§ 22 cit. zák.).

Odevzdání (tradice) zboží, o kterém byl skladní list vydán, děje se pouze odevzdáním indosovaného listu držebního. Zřízení ruční zástavy děje se výhradně odevzdáním varantu dle zákona indosovaného (§§ 23 a 24 cit. zák.). Existence skladního listu vylučuje netoliko dobrovolné zastavení zboží bez odevzdání varantu, nýbrž má též další následek, že dotčené zboží nemůže býti stíženo různými exekučními nebo zjišťovacími prostředky, ježto předmětem exekuce jsou oba díly listu skladního (§ 37 cit. z.).

III. Práva majitelova.

Vlastníkem skladního listu nebo jednoho z obou dílů jeho jest majitel jeho legitimovaný nepřetržitou řadou indosací až k němu sahající (čl. 36 sm. ř.).

1. Takto legitimovaný majitel obou dílů skladního listu má právo proti odevzdání původního skladního listu žádati:

- a) na podniku veřejného skladiště vydání nového skladního listu naň znějícího;
- b) rozdělení uloženého zboží na libovolný počet menších částek a vydání tolika nových skladních listů bezprostředně na jeho jméno, kolik dílů dělením povstalo — ač-li tomu nevadí předpisy poplatkové;

c) vydání zboží, zaplatí-li nezapravené dosud poplatky celní neb daň potravní, jakož i pohledávky podniku veřejného skladiště (§§ 26, 27, 29 cit. zák.).

2. Vlastník držebního listu jest ve svém právu obmezen právy vlastníka varantu. On může však:

a) uložené zboží kdykoli prohlížeti a z něho vzorky si bráti šetře při tom příslušných ustanovení zákonných (§ 27 cit. zák.);

b) žádati za vydání zboží, nemůže-li však zároveň vrátiti varant, může jenom tehdy, byl-li zapůjčený kapitál i s úroky pro majitele varantu u podniku veřejného skladiště složen (§ 30 al. 1 cit. z.).

c) Bylo-li zboží vlastníkem varantu nebo podnikem veřejného skladiště prodáno, může žádati za vydání toho, co zbylo po zapravení poplatků celních a daně potravní, nákladů prodeje, veškerých pohledávek podniku veřejného skladiště i pohledávky vlastníka varantu s vedlejšími poplatky, za kterýmž účelem však musí vydati svůj držební list (§ 35 cit. z.).

3. Vlastník varantu má právo

a) prohlédnouti sobě uložené zboží v hodinách k tomu ustanovených (§ 37 cit. z.), on může dále, nebyl-li varant v den splatnosti vyplacen, žádati na domiciliátovi předloze mu varant zapravení zapůjčené sumy, jakož i dáti zjistiiti protestem, že varant v čas byl presentován; ohledně času a formy protestu platí ustanovení směnečného řádu o protestu pro nezaplacení (§ 31 cit. z.);

b) nebyl-li varant ve lhůtě protestní vyplacen, může žádati za prodej zboží bez soudního řízení dle čl. 311 obch. z. (§ 32 a 34 cit. z.);

c) nebyl-li prodejem zboží úplně uspokojen, může ohledně nekrytého zbytku hojiti se postihem na prvním indosantu varantu a jeho nástupcích. Pro tento postih (regres) platí též ustanovení směnečného řádu. Bylo-li zboží teprve po učiněném protestu prodáno, počíná lhůta notifikační, jakož i lhůta promlčecí proti vlastníku, který dal varant protestovati, dnem skončeného prodeje. Nebyl-li prodej zboží do 30 dnů ode dne učiněného protestu předsevzat, jest prodej neplatný (§ 36 cit. z.).

IV. Amortisace.

Ztratí-li se skladní list, lze jej, jakož i každý díl jeho dáti amortisovati dle ustanovení čl. 73. sm. ř. O povoleném zahájení amortisačního řízení má se zpravit podnik veřejného skladiště.

a) Při amortisaci držebních listů počíná lhůta amortisační — neuplynula-li ještě doba skladní — prvním dnem po její uplynutí. Jedná-li se o amortisaci držebního listu neb obou dílů tohoto, může soud po zahájení amortisačního řízení ještě před vynesením amortisačního nálezu žadateli za amortisaci uděliti povolení ku vyzvednutí zboží, jestliže žadatel případné nároky třetích osob bezpečným způsobem zajistí. Nebylo-li tohoto práva užito, může osoba k tomu oprávněná po provedení amortisace žádati na podniku veřejného skladiště za vydání nového držebního listu, po případě obou jeho dílů. Útraty tohoto nového vydání skladního listu zapraví osoba, které se nový list vydá.

b) Jedná-li se o amortisaci samostatně indosovaného varantu, může soud v době po zahájení amortisačního řízení a před vynesením amortisačního nálezu dovoliti, aby žadatel za amortisaci, když byl případné nároky třetí osoby bezpečně zajistil, sumu zapůjčenou i s vedlejšími po-

platky přijal a po případě i další kroky ku zabezpečení svých práv a dobytí pohledávky předsevzal (§ 39 cit. z.).

V. Eskompt.

Varanty lze jakožto papíry směnkám podobné na řád znějící eskomptovati. Rakousko-uherská banka byla zákonem ze dne 12. června 1890 č. 112 ř. z. zmocněna k eskomptu skladních listů a varantů vydaných veřejnými skladišti, pokud tyto znějí na rakouskou měnu, opatřeny jsou podpisy nejméně dvou závazných osob, jichž solvence (způsobilost ku placení) jest známa a splatny jsou nejdéle ve 3 měsících v Rakousko-Uhersku. Bližší podmínky eskomptu stanoví generální rada bankovní (§ 1 zák. ze dne 12. června 1890 č. 112 ř. z.).

VI. Poplatky.

Skladní list, jakož i každá indosace podléhá bez rozdílu ceny zboží pevnému kolkovnému poplatku 5 krejcarů, kterýžto poplatek zapravuje se dle ustanovení § 3 min. nař. ze dne 28. března 1854 č. 70 ř. z. Za zapravení poplatků ručí rukou společnou a nerozdílnou skladatelé zboží, osoby indosaci podepsavší, majitel skladního listu a podnik veřejného skladiště. Nebylo-li poplatkové povinnosti zadost učiněno, vyměří se trest vedle ustanovení §§ 20—22 zák. ze dne 8. března 1876 č. 26 ř. z. s tou modifikací, že zvýšený poplatek obnáší 50násobný obnos poplatku, který nebyl buď vůbec zapraven, aneb byl zapraven pozdě, aneb při jehož zapravení nebylo dbáno předpisů o tom vydaných. Varanty samostatně indosované podléhají týmž poplatkům jako směnky a platí tudíž ohledně jich ustanovení §§ 2—12, 20—26 zák. ze dne 8. března 1876 č. 26 ř. z. (§ 40 zák. ze dne 28. dubna 1889 č. 64 ř. z.).

Listy zástavní.

I. Pojem a význam.

Poskytování úvěru proti zástavě nemovitostí poskytuje sice při náležité opatrnosti výhodu značné jistoty, spojeno však s ním jest zlo, že přes všechnu pozornost, nezaplatí-li dlužník dobrovolně, jen se značnou ztrátou času a výloh je zpeněžití lze, ať již děje se to prodejem osobám třetím či cestou exekuce. Praktická potřeba vyžadovala toho, aby nalezen byl způsob, jakým by snadného zpeněžení prodejem bylo lze docílit; k tomu přidružil se ještě další požadavek, totiž přiměřená úprava splacení zápůjček. Za tím účelem zřízeny byly hypoteční ústavy úvěrní; tyto jsou buď podnikem k zisku směřujícím (zejména akciovým), jenž z pravidla také jiné obchody provozuje, nebo ústavem čistě všeužitečným, jako jsou zemské hypoteční banky v Čechách, na Moravě, ve Slezsku, v Haliči, v Rakousích Horních a Dolních, Bukovině a Přímoří. Dlužník hypotekární vydá vkladný dlužný úpis, jenž žádných zvláštních náležitostí nevyžaduje; listina pak, kterou ústav tomu, jenž úvěr poskytuje, vydává, sluje »zástavní list«, — výraz, jenž však jest pouhým názvem, — jelikož — nehledíc k formě listinné ostatně ne nutné — neopatřuje nabyvateli práva zástavního.

II. Vydávání listů zástavních.

Emissi zástavních listů provádí ústav zhusta tím způsobem, že je vypůjčitel odevzdá jako valutu v ceně bursovní, načež tento je za hotové zcizí nebo cestou ještě kratší přímo jich užije k zaplacení závazků nebo nabytí práv, zejména snad na girový účet odevzdá je svému bankéři, jímž také sám úvěrní ústav býti může. Zástavní listy jsou obvykle papírem majiteli svědčícím, mohou býti vinkulovány a opět devinkulovány, vydávají